

การป้องกัน-ดูแล-รักษาอนามัยช่องปากและฟันในผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่

(สำหรับผู้ป่วย-และผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง)

1. อนามัยช่องปากและฟันในผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่

ผู้ที่มีการขาดเพดานโหว่ตั้งแต่กำเนิดมักจะมีคามผิดปกติในหลายส่วนของใบหน้าและขากรรไกรที่ควรได้รับการดูแลรักษาจากทีมแพทย์หลายสาขา โดยการรักษาจะแบ่งเป็นหลายระยะตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการแต่ละช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดถึงวัยรุ่นตอนปลาย รวมทั้งการดูแลด้านอนามัยช่องปากและฟันที่จำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อน ฟันน้ำนมขึ้น ซึ่งผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญ หากละเลยไม่ใส่ใจปัญหาจะรุนแรงและรักษาได้ยาก

2. อนามัยช่องปากและฟันมีความสำคัญต่อผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่

- 2.1 ฟันน้ำนมและฟันแท้ที่แข็งแรงมีความสำคัญต่อการรักษาในด้านอื่น ๆ ต่อเนื่อง
- 2.2 ในกรณีที่ผู้ป่วยมีปัญหาตั้งแต่ฟันน้ำนม ที่เนื่องมาจากฟันผุจะส่งผลกระทบต่อกระดูกขากรรไกรและโครงสร้างใบหน้าที่จะทำให้ความผิดปกติเพิ่มความรุนแรงและความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น
- 2.3 การมีฟันและเนื้อเยื่ออ่อนในช่องปากที่ครบสมบูรณ์จะทำหน้าที่เป็นหลักยึดสำหรับการใส่เครื่องมือเพื่อจัดฟันและเครื่องมือที่ใช้กระตุ้นการเจริญของกระดูกขากรรไกร
- 2.4 อนามัยช่องปากและฟันที่ดีจะช่วยลดภาวะการติดเชื้อในขณะที่ทำการผ่าตัดและช่วยให้การหายใจเป็นปกติ

3. ปัญหาอนามัยช่องปากและฟันที่มักพบในผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่

- 3.1 มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคในช่องปากและฟันที่สูงขึ้นเนื่องจากโครงสร้างฟันที่ผิดปกติทำให้ไม่สามารถทำความสะอาดในช่องปากและฟันได้ทั่วถึง
- 3.2 ฟันผุและเหงือกอักเสบเกิดจากเศษอาหารและเครื่องดื่มที่ติดค้างอยู่ตามซอกฟันหรือค้างอยู่ในปากรวมทั้งการที่ผู้ปกครองไม่จำกัดการให้ขนมหวานและไม่ได้ใส่ใจในการแปรงฟันให้สะอาด จึงมีผลให้ฟันผุและอาจทำให้เกิดการติดเชื้ออย่างรุนแรงของเนื้อเยื่อบริเวณขากรรไกรและไตลิ้นจนทำให้เกิดอาการอักเสบ-ปวดบวมบริเวณใต้คางและขากรรไกรทั้งสองข้าง

4. การป้องกัน-ดูแล-รักษาอนามัย ช่องปากและฟันในเด็กปากแหว่งเพดานโหว่

- 4.1 ต้องเริ่มทำความสะอาดช่องปากและลิ้นเหงือก ตั้งแต่ก่อนที่ฟันน้ำนมจะขึ้นทำความสะอาดช่องปากควรเริ่มตั้งแต่เด็กแรกคลอดโดยใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำหมาดๆเช็ดบริเวณ ลิ้น เหงือก ลิ้น รอยโหว่ และกระพุ้งแก้ม หลังรับประทานนม หรือ อาหารทุกมื้อ (เมื่อเด็กใส่เครื่องมือปิดช่องเพดานโหว่ จะต้องหมั่นทำความสะอาดเครื่องมือหลังรับประทานนมและอาหารทุกมื้อ)
- 4.2 ผู้ปกครองควรป้องกัน - แก้ไขสาเหตุที่จะทำให้เกิดฟันผุ
- 4.3 การให้นมเด็กควรปฏิบัติดังนี้ ไม่ควรให้นมรสหวานหรือ เครื่องดื่มที่มีรสหวานอื่นๆ นอกจากนมแม่แม่มีจืด และควรให้ดื่ม น้ำตาม 1-2 ช้อนชาหลังจากการให้นมทุกครั้งไม่ควรให้นมในช่วงเวลาอนของเด็กละและเมื่อฟันน้ำนมซี่แรกเริ่มขึ้นหรืออายุ ประมาณ 6 เดือน - 1 ขวบขึ้นไปการให้นมจะเป็นเพียงอาหาร เสริมเท่านั้นการดูดนมในปริมาณที่มากเกินไปจะทำให้การ รับประทานอาหารหลักน้อยลง
- 4.4 ควรพาผู้ป่วยเข้าได้รับการตรวจอนามัยช่องปากและฟัน เมื่อฟันน้ำนมซี่แรกขึ้น หรือ อย่างช้าอายุไม่เกิน 1 ขวบจะช่วยให้ การรักษาไม่ยุ่งยากซับซ้อนและเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อ ส่งเสริมการดูแลอนามัยช่องปากและฟัน ตลอดถึงจะเป็นการ ติดตามพัฒนาการของฟันและการเจริญเติบโตของโครงสร้าง ใบหน้ากับขากรรไกรในแต่ละระยะของช่วงวัย

5. การดูแลอนามัยช่องปากและฟัน หลังการผ่าตัด

ใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำยาล้างปากหมาดเช็ดฟันและเหงือกให้ทั่วช่องปากวันละ 2 ครั้ง จนกว่าจะสามารถแปรงฟันได้ตามปกติ

วิธีแปรงฟัน ให้เด็กอายุ 6 เดือน ถึง 6 ขวบ

1. ให้ลูกนอนเอาหัวหนุนบนตัก

2. ขยับแปรงไปมาสั้นๆ ในแนวนอน

- โดยใช้นิ้วช่วยแหวก กระพุ้งแก้มและริมฝีปาก
- แปรงฟันหน้าบน - ล่าง ด้านใกล้ริมฝีปากและด้านไกลลิ้น
- ขยับไปมาสั้นๆ ด้านละ 4-5 ครั้ง เน้นเป็นพิเศษบริเวณคอฟัน

3. สำหรับฟันกรามด้านบน

- ให้แปรงบนด้านบนดัดเคี้ยว ด้านใกล้ลิ้น และด้านใกล้แก้ม ขยับไปมา ทั้ง 3 ด้าน ด้านละ 4-5 ครั้ง

4. ในกรณีเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบ

- หลังจากแปรงครบทุกซี่ ทุกด้าน ให้ใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำ เช็ดฟอง ยาสีฟันออก เพื่อป้องกันเด็ก กลืนยาสีฟัน

เนื้อหาโดย: อ.ดร.ปฎิมาพร พึ่งชาญชัยกุล, พรรณรัตน์ ณิรัตน์รังษี (มูลนิธิตะวันฉาย)
เผยแพร่โดย: มูลนิธิพัฒนาสตรีภาคเหนือ

โครงการผ่าตัดและฟื้นฟูสภาพเด็กปากแหว่งเพดานโหว่ภาคเหนือ
CLEFT LIP AND PALATE REPAIR AND REHABILITATION IN THE NORTHERN REGION OF THAILAND

มูลนิธิพัฒนาสตรีภาคเหนือ : 70 ถ.พหลโยธิน ต.ริมกก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 57100

โทรศัพท์ : 053 - 702763 - 4 ต่อ 109 / โทรสาร : 053 - 714336

E-mail : ymcawf@csloxinfo.com , nwdf@loxinfo.co.th

<http://cleftlipchiangrai.org/index.php>